

Důstojnost ve chvílích, kdy ztrácíme půdu pod nohama

Důstojnost má mnoho podob, může se ukazovat v zcela odlišných situacích a já se budu věnovat jedné, která mě nedávno zasáhla. Pojem důstojnost je příliš abstraktní a každý o něm má svou vlastní představu. Mohli bychom říct, že je to zachování si chladné hlavy. Pokaždé, v jakékoliv chvíli. Nebo je to snad pocit, že si vystačím sám, že nepotřebuji od nikoho pomoci? Nebo možná schopnost být neustále silný, neukazovat slabost. Já si myslím, že slovo důstojnost má mnoho významů a každý si ji může interpretovat různě. Podle mého, důstojnost je být laskavý. Být milý na všechny bez ohledu na sociální vrstvy, národnost, pohlaví či rasu.

O něco jasnějším se stává pojem “důstojný život”. Způsob života a obecně důstojnosti, dost závisí na vnějších podmínkách – v lese s kamarády je důstojné jíst z ešusu, ale když vám jediným v luxusní restauraci naservírují jídlo v ešusu, důstojné to k vám rozhodně není. Ale řekla bych, že žít “důstojný život” může být opravdu těžké.

Stojím si za tím, že hlavní je snažit se být nejlepší verzí sebe sama bez zbytečného nátlaku na svou lidskou podstatu – a dělat ta nejlepší rozhodnutí vzhledem k podmínkám.

Ale co když se to prostě nepovede? A navíc ne naší vinou?

Co lidé, kteří museli uprchnout ze země kvůli válce? Mají šanci na důstojný život, když je jejich důstojnost pošlapávána? Jak si mají důstojnost zachovat? A umíme si doopravdy představit, jaké to je, být v jejich kůži? Každý jsme nejspíš někdy zažili takové “otřesení” svého vnitřního světa a cítili se rozhození, smutní, či naštvaní. Jaké to tedy musí být pro ty, kdo zažijí opravdové zemětřesení, pro ty, jimž se všechno rozpadá pod nohama? Jak se musí cítit?

Nedávno jsem viděla video, které mě rozplakalo. Byl to sociální experiment, sledující, zda se někdo zastane Ukrajinky, která je slovně napadena. Zanechalo to ve mně hluboký dojem a dlouho jsem se zamýšlela jak nad sebou, tak nad tím, jak bych se zachovala v této situaci já. Hlavou mi běželo i to, jak válka lidí opravdu ovlivnila a s čím vším se museli a stále musejí vypořádat.

Když se nad tím totiž člověk zamyslí, dojde mu, že to není jen tak, bydlet pár let v jiné zemi a pak se vrátit domů. Ne. Válka jim rozbourala rodiny, majetek, vztahy, odvážím se říct, že i emoční stabilitu a pocit bezpečí, způsobila neustálý pocit strachu a ano, ohrozila jejich důstojnost. Nejspíš i mnoho dalšího, co si ani neumím(e) představit, pokud jsme to sami nezažili.

*Představte si: Jenom tak stojíte na zastávce, když vtom zaslechnete křik. Sundáte si sluchátka a díváte se na scénu nedaleko od vás. Jakýsi starý důchodce agresivně nadává mladé paní, která má na klopě připnutou ukrajinskou vlajku.
„Táhni zpátky odkud jsi přišla! Jste akorát pitomí darmožrouti! Padej zpátky na Ukrajinu!“ Co uděláte? Tíha rozhodnutí leží na vás, nikdo z přítomných lidí okolo nemukne, bojí se vystoupit z davu, davová nerozhodnost převládá. „To udělá někdo jiný, nechci se ztrapnit“ podobné myšlenky běží hlavou všem, pravděpodobně i vám. I mně.*

Dokážete se takovým myšlenkám důstojně postavit? Říct jim ne a ozvat se? Protože my nejsme naše myšlenky, ale naše činy. Jelikož pokud to neuděláte vy, tak kdo? Kdo se zastane nebohé duše, která se, jak je vidno, nedovede bránit? A dokážete vy samotní vůbec zůstat ve chvílích, kdy vás něco naštve, důstojní? Nekřičet přes celou zastávku na člověka, který ztratil domov, možná i své blízké? Nestálo by za to, párkrát se zhluboka nadechnout, vcítit se do oné bytosti, chvíli se zamyslet, zda je opravdu nutné proti ní slovně útočit.

Ale není důstojnost i to, zastat se onoho ublíženého? Ohradit se na útočníka, požádat ho, aby přestal jednat ofenzivně.

Vždyť mu přece nikdo nic neudělal. On o svou důstojnost bojovat nemusí. Ano, může se cítit jaksi ohroženě, může se bát o svou budoucnost v důsledku války, může mít strach z důsledku migrace, ale nemohl by být, či se alespoň snažit, být ohleduplný? Protože hlavní zásada pro existenci člověka na zemi zahrnuje vzájemnou toleranci a respekt k druhým.

Zajímalo by mě, vlastně bych se chtěla zeptat jakéhokoli útočníka, jak by se zachoval on, jak by se cítil, kdyby ho náhlá válka připravila o zázemí, majetek, rodinu, o celý jeho svět? Ptám se i sama sebe, ptám se teď i vás.

Zkrátka si myslím, že žít důstojný život znamená chovat se důstojně ve všech situacích. Ať už jste ten, kdo na zastávce stojí a přihlíží, či ten, kdo by rád nahlas zakřičel svůj názor a tím utlačoval někoho jiného. Ale důstojně by se měli chovat i lidé (všichni), kteří na své důstojnosti utrpěli.

Právo, a možnost, jak se zachováme je jedna z mála věcí, kterou nám nikdy nikdo nemůže sebrat. A proto, volte důstojné chování ke svému okolí, bez ohledu na společenské postavení, a chovejte se důstojně i sami k sobě.

Takže prosím, buďte milí.

Buďte laskaví.

Ale hlavně – buďte empatičtí.

Amálie Šafaříková, 14 let, Lauderovy školy, 3.G